

SLOVENSKI DELAVEC

UREDNIŠTVO IN
UPRAVA: Ljubljana,
Miklošičeva 22./II. Del.
zbornica. — Pošt. predal:
375. — Tel. št. 35-29. —
Pošt. ček. rač. št. 17.548.
— NAROČNINA: Za
nečlane 3 din mesečno.
LIST IZHAJA
VSAK PETEK

LETO V.

LJUBLJANA, PETEK 24. JANUARJA 1941.

ŠTEV. 4.

EKSPOZITURA DELAVSKE ZBORNICE V KRANJU

Preteklo nedeljo je bila v Kranju izvršena slovesna otvoritev nove izpostave Delavske zbornice. Kranj postaja vedno bolj važno industrijsko središče. V mestu in v okolici se vedno bolj množijo industrijska podjetja in vsopredno raste tudi število zaposlenega delavstva.

NOVA UPRAVA
UBIRA NOVA POTA

Nova uprava Delavske zbornice se je takoj spočetka zavedla, da zbornica ni kak birokratičen urad. Ni za to tu, da za močnimi zidovi lepih reprezentivnih palač zbira samo statistiko, za neposreden poseg v življenjske prilike delavskega stanu pa bi se ne zmenila. Zbornica je nasprotno vrhovna predstavica vsega slovenskega delavstva in mora zato stremeti po tem, da svoje delo razčleni v vse smeri in vsa dogajanja delavskega življenja. Pravčasno je treba rešiti nešteto vprašanj, pravočasno pokreniti nebroj akcij. Treba je delo pojačati, da bodo za stan doseženi zaželeni uspehi.

Sedanja uprava Delavske zbornice je zato za tesnejšo povezanost s stanom povečala za svoje uradništvo razdobje delavnih ur. Zunanaj v podeželju je na različnih krajih ustanovila 10 dopisništev. Ta dopisništva sproti obveščajo zbornično upravo o vsem, kar se važnega dogaja za delavstvo in ji stavijo svoje predloge. Tudi za Kranj je bila prvotno zamišljena ustanovitev takega dopisništva.

POTREBA EKSPOZITURE
ZA KRANJ

Posebne prilike v delavsko organizacijskem življenju v Kranju pa so ustvarile spoznanje, da bi bilo dopisništvo zanj premalo in da je tam treba ustanoviti posebno izpostavo s stal-

nim uradnikom. Prepričani smo, da bo imel ta uradnik čez glavo dela. Tako kakor voditelja ekspozitur v Mariboru in v Celju delata skoro vsak dan globoko v nočne ure, če hočeta, da stakos stavljenim nalogam, bo idealizem in pripravljenost na žrtve stavil enake zahteve gotovo tudi na vodjo ekspoziture v Kranju.

DELAVSKO-SOCIALNI TEČAJ

Otvoritev nove delavske ustanove pa je bila združena kaj primerno s posebnim celodnevним delavsko socialnim tečajem. Tečaj se je vršil v zgornji dvorani »Ljudskega doma«, v katerem bo imela poslej ekspozitura tudi svoje uradne prostore. Delavstvo je dvorano popolnoma zasedlo in je z veliko pazljivostjo in hvaležnostjo sledilo zborničnim predavateljem. Predavali so:

o naših delavskih zakonih tov. Tomc Jože,
o naših delavskih zakonih tov. Pirih Mirko,
o delavstvu kranjskega okraja tov. Berčič Mirko,
o slovenskem delavskem stanu tov. Langus Jože,
o naši delavski zbornici tov. Hafner Andrej.

Po končanih predavanjih je vedno sledil živahen razgovor, v katerega so navzoči poslušalci prav pridno posegali. Predavatelji so v jasnih obrisih prikazali pravilno smer za obrambo pravic delavskega stanu in za strnitev delavskih sil v enoten v sebi urejen in organsko zgrajen delavski stan. Povdarjali so, kako je treba, da zajemamo pri svojih prizadevanjih iz naših domačih prilik in rastemo iz domačega slovenskega duha. Izrecno so prikazali skrajno pogubonosni upliv naše-

mu narodu tuje marksistične miselnosti.

NOV DUH MED DELAVSTVOM

Kdor je videl razpoloženje tečajnikov se ni mogel znebiti vtisa, da je zavel med njimi nov zdrav duh. Tako se je zdelo, kakor da so s sebe stesli moro, ki jih je tlačila v preteklosti, da so dokončno obračunali z marksističnim zavajanjem in z vsemi tistimi silami, ki so doslej razdvajale slovensko delavstvo. Z nekim zanosom si osvaja delavstvo program narodnega in stanovskega pokreta, kakor ga ima v svojem programu Zveza združenih delavcev. Ni več daleč čas, ko bo ta program zajel ogromno večino delavskega stanu in ga po svojih organizacijskih delavcih povedel v lepše čase.

ČASTNI GOSTJE

Med drugo in tretjo uro popoldne so pričeli prihajati na tečaj tudi nosilci javnega življenja v Kranju. Prišli so gg.: srezki načelnik Vidic Franc, dekan Matija Škrbec, senator Janez Brodar, kranjski župan Česen Franc, banski svetnik Umnik Anton, banski svetnik Arneš Peter. V prvih vrstah tečajnikov smo takrat opazili med zastopniki delavskih organizacij tudi zastopnika Jugoslovanske strokovne zveze g. Zormana in zastopnika Narodne strokovne zveze g. Omana.

OTVORITEV EKSPOZITURE
IMENOVANJE SOSVETA

Točno ob 15 h je predsednik Delavske zbornice tov. Jonke Jože v prisotnosti tečajnikov in častnih gostov proglasil otvoritev ekspoziture Delavske zbornice v Kranju za izvršeno. Želel je, da bi ta ustanova srečno prosperovala za koristi tamkajšnjega delavstva

in da bi vse združevala v nerazrušljivo delavsko celoto. Želel je, da bi božji blagoslov spremljal delo nove ustanove v korist in napredek delavstva, v korist vsega slovenskega naroda in naše skupne domovine. Izročil je vodstvo urada tov. Gaser-ju Albinu, znanemu dolgoletnemu borcu v delavskih organizacijah. V sosvet ekspoziture so dobili ob tej priliki uradne odloke tov.: Ham Mirko, Berčič Mirko in Megla Alojzij. Za večji povdarek slovesnosti so poskrbela kranjska delavska dekleta, ki so po gdč. Berčičevi častnim gostom ter navzočim članom upravnega odbora Delavske zbornice in predavateljem poklonile šopke rdečih nagelnov.

Po izvršenih formalnostih so se oglasili k besedi navzoči odlični gostje ter so častitali delavstvu na novi pridobitvi. Obljubili so s svoje strani novi ustanovi vso svojo pomoč in želeli, da bi obnjej delavstvo kranjskega okraja rastlo v vedno bolj pomembnega in odločujočega činitelja. Zlasti so prisotni delavci z izrednim veseljem pozdravili za-gotovitev g. dekana Matija Škrbca, da ima delavstvo oz. ekspozitura zbornice za vse svoje prireditve v Ljudskem domu vedno na razpolago obe obširni dvorani. Čim bolj jih bo uporabljalo, tem bolj bo vodstvo doma veselo. Novi predsednik sosveta ekspoziture tov. Ham se je upravi zbornice zahvalil za ustanovitev nove ustanove, za izkazano zaupanje, prisotnim gostom za izrečena voščila in dane obljube, vsem delavcem pa za tako lepo udeležbo na tečaju in ob otvoritvi ekspoziture. Delavci so se na to razšli, častni gostje, upravni odborniki DZ in predavatelji na tečaju pa so si ogledali nove pisarniške prostore ekspoziture in tam podpisali spominsko listino na ustanovitev.

DELAVSTVO JE
ENOTNIH MISLI

Po končani slovesnosti so predstavniki zbornice in vseh strokovnih organizacij, ki so otvoritvi prisostvovali ostali v prijateljskem razgovoru še par ur. Menjali so svoje misli in poglede na organizacijo slovenskega delavstva in ugotovili, da jih ti pogledi veliko bolj družijo, kakor pa razdvajajo. Skupni interesi zahtevajo enotnosti in strnjivosti in pred temi se morajo umakniti razni manj važni frakcijski momenti. Kdor doživlja delavske težave neposredno sam, ve, da ni več čas za medsebojne prepire. Treba je vse delavstvo spraviti v organizacijo, v organizirani stan. V njem pa je samo v mejah interesov stanu možna pametna kritika in svoboda pokreta. Tako prihaja čas za trezno pametno delo za delavski stan, demagogi pa bodo porinjeni na stran.

PRIHAJA ČAS ENOTNOSTI
STANU

Delavska zbornica je z ustanovitvijo ekspoziture v Kranju napravila zelo koristno delo. Tudi tečaji, ki so bili ta dan poleg v Kranju še tudi v Trzinu in na Jesenicah tako lepo obiskani in tako hvaležno sprejeti potrjujejo pravilno usmeritev sedanje zbornične uprave. Ta bo z započetim delom nadaljevala, tečaje prirejala še po drugih krajih Slovenije ter delo za koristi stanu s pojačanjem neposrednih stikov z delavstvom vedno bolj krepila. Delavska zbornica razume tok časa, delavstvo pa z veseljem sprejema njena navodila, njeno poglobljeno in razširjeno udejstvovanje ter se okrog nje kakor okrog nekakega osrednjega jedra vedno bolj zavestno zbira v enoten slovenski delavski stan.

Konec licitiranja

Razmere v delavskem strokovnem gibanju so vplivale v zadnjih dveh desetletjih na način izvajanja mezdskih akcij čisto po svoje. Bilo je več strokovnih pokretov in je vsak izmed njih skušal dobiti delavstvo na svojo stran. Zato je moral drug drugega nadkriljevati. Ker je bilo nadkriljevanje z uspehi in radi same razcepljenosti nemogoče, so morali pokreti medsebojno tekmovali za naklonjenost delavstva le z videzom. Ta videz je obstojal v tem, da so sestavljali predloge in z temi predlogi tekmovali, kateri predlog bo bolj delavski in mu bo delavstvo zaradi tega bolj naklonjeno.

Za oči najlepše predloge in zahteve pa so vedno stavljal komunisti, ker to odgovarja njihovi taktiki in navodilom Stavljajo vedno take zahteve, da vsak količkaj razumen človek ve, da iz njih ne bo nič. Sicer pa to komunisti sami dobro vedo. Ne postavljajo svojih zahtev zato, da bi jih dosegli, temveč zato, da bi jih delavstvo nikoli ne doseglo in zaradi tega bilo stalno nezadovoljno. V kolikor so hoteli ostali pokreti pri takem načinu mezdskih akcij parirati demagogijo komunizma, so morali z njim vred licitirati ali vsaj skušati njegovim zahtevam se približevati, da bi bili tudi oni deležni vsaj delne naklonjenosti delavstva.

Nezaveden delavec je torej imel izbiro. Dopadli so se mu pač tisti predlogi, v katerih so bile zahteve največje. Enkrat je zato prodrl pred delavstvom ta pokret, drugič drugi, skratka nastalo je licitiranje delavskih zahtev brez

ozira na to, če se te zahteve sploh urešničiti dá.

Je to nezdrav sistem, ki mora doživeti prej ali slej svoj polom. Ne gre, da bi stvarni ljudje vedno capljali za demagogi. V raznih industrijah je imel ta sistem licitiranja različne oblike in včasih tudi različno razdeljeno vlogo. Najbolj očiten je bil v največjem podjetju Slovenije, pri Trboveljski premogokopni družbi, kjer je zaposlenih čez 7.000 delavcev.

Kadar je pri TPD nastalo mezdnogibanje, so se pojavili na revirjih letaki z neizpolnjivimi zahtevami in istočasnim opozorilom delavstva, da ga bodo strokovni pokreti te ali one barve pri pogajanjih izdali ter delavstvu prinesli le tolikšen uspeh, kolikor so komunisti sami dobro vedeli, da se sploh doseči da. S tem so imeli demagogi priliko nadeti si plašč prvobojevnika za delavske interese, ljudje s stvanimi predlogi pa so bili deležni naziva »izdajalec«.

Najbolj drastičen je bil primer pri zadnji mezdni akciji. Po kolektivni pogodbi s TPD bi bilo rudarsko delavstvo moglo zahtevati 8% zvišanje na plače od 1. X. 1940. Te plače so bile fiksirane na bazi 126 točk indeksa Narodne banke, ki izkazuje sedaj 136 točk. Razmerje med 126 in 136 točkami je torej enako razmerju 100 napram 108 in zato je zahteva po 8% popolnoma upravičena. Vendar se je spričo stališča TPD na pogajanjih dne 8. januarja, že pred pogajanjmi 15. t. m. vedelo, da bo tudi teh 8% težko doseči. Kljub temu so bili na predkonferen-

ci s strani levice iznešeni predlogi, po katerih naj se zahteva približno 5% zvišanje plač. Ta levica je še izkoristila dejstvo okrog 3.000 zbranih podpisov za ponovni sprejem nekoliko odpuščenih hujskačev, češ da so to podpisi večine delavstva za 5% zvišanje plač. Spričo takega falsificiranja dejstev, je izgledalo, kakor da strokovne organizacije sploh ne predstavljajo delavstva. Smatramo za neobhodno potrebno, da je javnost o tem obveščena.

Zdruge strani TPD ni hotela upoštevati stvarnega predloga organizacij. Kako neki naj podpišejo organizacije potem sporazum 2 do 6%no zvišanje plač, ako TPD pravi, da je zahteva po 8% previsoka, neodgovorna levica se skriva za podpisi in ožigosa zahtevo po 8% za izdajstvo nad delavstvom in zahteva sama kar 50%.

Zato je bilo potrebno, da se enkrat napravi konec slepomišljenju in bo sedanje stanje k razčiščenju mnogo pripomglo. Ukrepi organizacij bodo TPD dokazali, da se delovne pogoje ne da urediti brez sodelovanja in sporazuma z organiziranim delavstvom. To dokazuje tudi obnašanje delavstva, ki ki je 100%no v skladu s pozivom strokovnih organizacij po discipliniranosti. Zadržanje delavstva je pa še dokaz zato, da so zahteve levice le plod fantazije nekoliko neodgovornih elementov, ki bi radi videli nered v revirjih in poslabšanje položaja delavstva po starem boljšeškim receptu; »čim slabše, tem boljše«. Tem neodgovornim »delavskim zastopnikom« za bodoče pove-

(Nadaljev. na 2. str.!)

Zakaj ni prišlo do sporazuma pri TPD?

TPD je objavila v dnevnikih obvestilo, da je zboljšala rudarjem mezde in uvedla plačane dopuste za delavstvo ter s posebnim razglasom sporočila delavstvu, da stopijo nove plače v veljavo s 1. januarjem 1941.

Delavske strokovne organizacije so 13. XII. 1940 vložile v smislu čl. 26 kolektivne pogodbe na TPD vlogo, da se pristopi k pogajanju za revizijo kolektivne pogodbe, ker po indeksu Narodne banke draginja porastla od 124.7 točk v septembru na 133.9 točk v nov.

Ko so bile s 1. oktobrom 1940 uveljavljene nove minimalne mezde, je delavska delegacija pri pogajanjih 15. oktobra 1940 pristala na zvišanje indeksne številke od 124.7 na 126 točk, da olajša sklenitev sporazuma ter je bila trdno uverjena, da bo pri prihodnjih pogajanjih dovoljena draginjska doklada najmanj v oni višini, kolikor je porastel indeks Narodne banke in to od temeljnih plač, ki so bile na novo določene v oktobru 1940.

Delavska delegacija je pristala na to, da so se pogajanja vršila po preteku s kolektivno pogodbo določenega roka šele 7. januarja 1941, vendar pod pogojem, da stopijo nove plače v veljavo s 1. decembrom 1940. TPD je na teh pogajanjih predlagala, da se razprava za 1 teden preloži, češ da dobimo še indeksi Narodne banke za mesec dec. na podlagi katerega naj bi na novo regulirala plače. Po indeksu Narodne banke je draginja tekom novembra in dec. porastla za 79% ter je delavska delegacija stavila predlog, da naj se vse temeljne mezde zvišajo za 8% z veljavnostjo od 1. decembra 1940. Poleg tega je stavila delavska delegacija zahtevo, se tudi pri TPD uvedejo plačani

dopusti in sicer po prvem letu zaposlenja 3 dni, po dveh letih 5 dni, po treh letih 7 dni, po štirih letih 9 dni, po petih letih 11 dni, nad 6 let 14 dni dopusta. V primeru, da bi se ne moglo doseči zvišanje plač od 1. decembra, je bila delavska delegacija pripravljena pristati na izplačilo primernega nabavnega prispevka kot nadomestilo za novemberski in decemberski porast draginje. Poleg tega je bila želja delavske delegacije, da bi se uredile nekatere stvari radi apneničarjev, nočnih čuvajev, kakor tudi sprejem nazaj v delo reduciranih delavcev iz leta 1939. Končno je sprožila še vprašanje podlage za ocenjevanje draginjskih sprememb, zakar naj bi se vzelo cene življenjskih potrebščin največjega industrijskega rudnika Trbovlje. Slične želje so bile obravnavane na vseh dosedanjih pogajanjih ter je TPD izraženim željam vsaj delno ugodila.

TPD je zavzela k stavljenim predlogom za nižje tri kategorije absolutno odklonilno stališče z utemeljitvijo, da so te kategorije že z banovo uredbo o minimalnih mezdah dobile znatno več, kot je porastla draginja.

Delavska delegacija podčrtava, da so bile tekom leta 1938 in 1939 mezde mladoletnih delavcev pri TPD komaj Din 20.— do 22.— na šiht, mezde 4. kategorije od Din 26.— na 28.75 na šiht in nikakor niso zadoščale niti za najskromnejše preživljanje samca in so se te mezde šele z banovo odredbo zvišale na Din 34.— odnosno Din 44.—

TPD je odločno odklonila delavsko zahtevo, da naj se prizna 8% povišek na mezde od 1. oktobra 1940 in je bila pripravljena dati daleko nižji povišek na stare mezde iz maja 1939. Delavska delegacija je imela pooblastilo, da lahko pristane na zvišanje samo v okviru najmanj 8%; da bi pa omogočili sporazum, je na lastno odgovornost svojo prvotno zahtevo znižala in sicer za 3. kategorijo od 8 na 7%, za 4. in 5. kategorijo pa od 8 na 6%, medtem ko je za prvo in drugo kategorijo vztrajala pri 8%, ker je TPD že pri pogajanjih oktobra meseca izrecno izjavila, da bo pri novih prihodnjih pogajanjih morala 1. in 2. kategoriji dati nekaj več, da se s tem zopet upostavi prejšnja razlika med posameznimi kategorijami.

TPD je odklonila priznani povišek od 1. decembra 1940, enako je odklonila izplačilo nabavnega prispevka ter je kot maksimum ponudila:

za 1. kategorijo	6.6%
za 2. »	4.5%
za 3. »	3.3%
za 4. »	2.3%
za 5. »	3 %

na mezde od 15. oktobra 1940. Istočasno pa je postavila zahtevo, da se v bodoče pristopi k pogajanju šele, ko poraste draginja namesto sedaj dogovorjenih 6% šele pri povišanju za 8%.

Enako ni hotela povedati nobene konkretne izjave glede plačanih dopustov, vsled česar je delavska delegacija, ki ni imela pooblastila za sprejetje takih nizkih poviškov, ki niso niti daleč odgovarjali porastu draginje izjavila, da bo o predlogu TPD poročala delavstvu, ki naj odloči, ali naj se predlog TPD sprejme ali odkloni odnosno da da delegaciji pooblastilo in navodila za nadaljna pogajanja.

TPD pa se na izjavo delavske delegacije sploh ni ozirala in je šla preko običajnega postopka ter je enostavno uveljavila nove mezde in doklade z dopusti vred in to celo v nekoliko večji izmeri, kot je bil njen maksimalni predlog na pogajanjih.

Delavska delegacija ugotavlja, da ni dala TPD niti najmanjšega povoda za tak postopek, ki zamore roditi med rudarskim delavstvom le nova nerazpoloženja, zakar seveda nosi TPD sama vso odgovornost.

Po obstoječi socialni zakonodaji ima delavstvo in podjetje dolžnost v slučaju spora zahtevati poravnalni postopek, na katerem bi bilo možno doseči sporazum in šele, če bi poravnalni postopek ne bi uspel, bi bila TPD upravičena do gornjega koraka.

TPD je v dnevnikih izjavila, da znaša dosedanje skupno zvišanje mezd v primeri z mezdami od maja 1939 od 49.3% do 75%. Tudi ta navedba ni točna, ker ti poviški bazirajo na plačah sklenjenih s kolektivno pogodbo z dne 6. VI. 1938, torej v času, ko o naraščanju draginje sploh še ni bilo govora.

Strokovne organizacije, podpisnice pogodbe, Načelstvo II. skupine rudarske zadruga in Delavska zbornica apeliramo na rudarje TPD, da se vsled novo nastalega položaja ne razburjajo in vrše svojo delovno dolžnost napram družbi kot doslej. Strokovne organizacije pa bodo ukrenile vse potrebno, da se ugotovi upravičenim zahtevam delavstva in prizna rudarjem povišek, ki odgovarja dejanskemu porastu draginje.

Jugoslovanska strokovna zveza

Ljubljana.

Narodna strokovna zveza

Ljubljana.

Zveza združenih delavcev

Ljubljana.

Načelstvo II. skupine rudarske zadruga v Trbovljah.

Delavska zbornica v Ljubljani.

Občni zbori in sestanki

NEDELJA 26. JANUARJA:

GROSUPLJE: sestanek ob 15. uri
DOLENJA VAS: obč. zbor ob 15. uri.
JESENICE: občni zbor ob 10. uri.
STRAŽA: sestanek ob 11. uri.
LAŠKO: občni zbor
RIBNICA: občni zbor ob 9. uri v društveni dvorani.
BREZNICA: občni zbor ob 16. uri.
KRESNICE: občni zbor ob 15. uri.
SEVNICA: občni zbor ob 8. uri v Slomškovem domu.
SENOVO: občni zbor ob 9. uri.
VELENJE: občni zbor ob 14. uri v Rudarskem domu.
ROG. SLATINA: občni zbor.
SOTESKA: sestanek ob 15. uri.
GRIŽE: občni zbor ob 16. uri.
KRANJ: občni zbor ob 9. uri.

SREDA 29. JANUARJA:

M. SOBOTA: občni zbor ob 9. uri.

ČETRTEK 30. JANUARJA:

LJUBLJANA—TOBAČNI: občni zbor ob 17. uri v konzumni kleti.

NEDELJA 2. FEBRUARJA:

TRBOVLJE: občni zbor.
VUHRED: sestanek.
SV. LOVRENC: občni zbor.
MISLINJA: občni zbor po 1. sv. maši.
SL. JAVORNIK: občni zbor ob 9. uri.
DOMŽALE: občni zbor ob 9. uri.
BRUSNICE: sestanek popoldne.
NOVO MESTO: sestanek popoldne.

(Nadaljev. s 1. str.!)
mo, naj nikar ne hodijo več licitirati, ker jim bo dalo organizirano delavstvo primeren vdgovor, kakor so ga na svoje pozive za stavko že dobili od neorganiziranega delavstva.

Delovne pogoje rudarjev TPD ne bo urejevala TPD, kakor tudi ne levičarski hujskači, temveč organizirano delavstvo sporazumno s TPD. Ako sporazuma ne bo mogoče doseči, bodo razsodili oni, ki so po obstoječih zakonih zato poklicani. Le tako bodo varovani interesi dela in kapitala, naroda in države.

Prelom z licitiranjem je nastal pri TPD, prišel pa bo tudi povsod drugod. Ta prelom bo izčistil in pomedel z demagogijo iz mezdskih akcij in s tem tudi iz delavskih strokovnih pokretov. ZZZ je tega razčiščenja in preloma vesela, ker je resnična in stvarna zaščita delavskih interesov njen program.

Ljubezen v družine - temelj prave vere!

Bilo je spomladi leta 1939. Španska narodna armada je z železnim obročem čedalje bolj stiskala tolpe rdečih. Katalonska vlada »ljudske fronte« je pod pretezo človečnosti začela odpošiljati špansko deco v trumah v inozemstvo. Rdeči komisarji so s silo iztrgali materi tudi malega Luisa Aguilera iz neke katalonske vasi. Ko je narodna vojska zmaga, se je vlada lotila tudi naloge, da bi se španski otroci, ki so jih bili rdeči oblastniki po svojih inozemskih tovariših razmestili po družinah po vsej Evropi, vrnilo domov. Veliko se jih je vrnilo, veliko jih še iščejo; mnogih sploh ne bodo našli, zlasti onih, ki so jih bili odnesli v boljševiško Rusijo, kjer jih vzgajajo v brezverstvu. Med onimi, ki so jih dolgo iskali zaman, je bil tudi mali Luis Aguilera. Končno so izsledili, kje se nahaja; imel je srečo, da ga je sprejel pošten zakonski par Perrin v Ypresu v Belgiji. Španski listi so namreč objavili Luisovo fotografijo skupaj z gorečo prošnjo matere, naj ji sina vrnejo; to so med drugimi ponatisnili tudi belgijski dnevnik. Zdaj se začne zanimiva stran te zgodbe. Mati in oče Perrin sta odpravila po španskem konzulatu ginljivo pismo dečkovni materi, naj jima pusti otroka, ki ga imata tako pristržno rada, da se ne moreta ločiti od njega. Mati tega seveda ni storila in Luisito je zdaj zopet pri svoji mamici. Značilno pa je pismo, s katerim je mati prošnjo Perrinovi odklonila. Med drugim je namreč zapisala: »Mi Španci imamo tako pojmovanje družine, ki mislimo,

da ga imajo vsi omikani krščanski narodi. Mislimo namreč, da brez ljubezni do lastne družine in v lastni družini ne more obstajati naša prava katoliška krščanska vera.«

Krasne besede, dostojne krščanske matere! Kako je ta mati, ki se ni učila ne modroslovja, ne bogoslovja, pravilno zvezala krščansko vero z ljubeznijo matere do otroka, žene do moža, bratov in sester in vse rodovine med seboj! Brez prave družinske ljubezni ni prave krščanske vere; če nismo zvesti zakonci, dobri očetje in matere, ljubeči sinovi in hčere, nismo resnični katoličani.

Nadavljanje blaga je dopustno samo v normalnih količinah

Minister za trgovino je podpisal naredbo o obsegu prodaje blaga. Naredba pomeni neke vrste racioniranja potrošnje v naši državi. Bistvo naredbe je, da dopušča v bodoče nabavo blaga samo v količini, ki je bila normalna v času pred 1. septembrom 1939. Naredba naj torej prepreči kupičenje blaga, da se s tem prepreči odtegnitev blaga trgu.

Z uredbo se predvideva tudi omejitev nabave življenjskih potrebščin po trgovcih na veliko in drugih prodajalcih.

Gradbenemu

delavstvu!

V sredo 29. I. ob 10. uri popoldne se vrši zborovanje vsega gradbenega delavstva v dvorani Delavske zbornice.

Dolžnost vsakega gradbenega delavca je d. ase tega zborovanja udeležiti in manifestira za svoje pravice.

Strokovna zveza gradbenega delavstva ZZZ v Ljubljani

Ljubljana-splošna

Opozarjamo vse člane in prijatelje našega pokreta na prireditve v nedeljo, dne 16. t. m. ob 3. uri popoldne v cerkveni dvorani na Ježici. Predvajala se bo igra »Svojeglavec«. Po igri pa film: »Združeni delavci v vrste stopimo!« K čim številnejši udeležbi vabi odbor.

Domače novice

SPREMEMBA VLADE

Ko so končno minuli pravoslavni božični prazniki, se je politično življenje v Belgradu spet oživilo. Bilo je vsak dan mnogo političnih posvetov in pogovorov, ki se jih udeležuje tudi politični naslednik rajnega dr. Korošca, predsednik doktor Franc Kulovec. Na dnevnem redu je sicer sprememba vlade, ker je treba spopolniti nekaj mest ter pri tem rešiti tudi vprašanje slovenskega deleža v vladi. Poleg tega pa se je ob tej priliki ustanovilo novo ministrstvo za prehrano in je zanj že določeno natančno področje, za kar pa je bilo treba precej priprav in tehtnega premisleka. Zato ta teden tudi še ni bilo rešeno vprašanje preosnove vlade.

ZADUŠNICA ZA † Dr. KOROŠCEM

Dne 16. t. m. je bila v belgrajski katoliški župni cerkvi slovesna zadušnica za rajnim dr. Korošcem ob 30-dnevni nje-govega pogreba. Zadušnico je opravil in sv. mašo za rajnega našega voditelja daroval belgrajski nadškof dr. Josip Ujčić. Zadušnice se je deležila vsa vlada s predsednikom Cvetkovičem in dr. Mačkom na čelu, bila je navzoča generaliteta, uradništvo in mnogo ljudstva. Kraljeva hiša je poslala k zadušnici svojega odposlanca. Poleg drugih se je udeležil zadušnice tudi v Belgradu se mudeči predsednik dr. Kulovec, prav tako pa ljubljanski župan dr. Adlešič in ravnatelj Karl Čeč.

RAZPUST MATICE HRVATSKE

Hrvatski ban je razpustil odbor Matice Hrvatske, velike hrvatske kulturne organizacije, ter na mesto odbora postavil svojega komisarja, kateri naj bi v tej družbi napravil red. Pravi vzroki tega razpusta še niso sporočeni javnosti. Gotovo pa je, da je bil aretiran na komisarjevo zahtevo dosedanj Matični gospodar-ski tajnik ter neka uradnika. Ko bo preiskava končana, bodo jasni tudi vzroki, zaradi katerih se je to zgodilo.

UKINJENI VLAKI

Železniška uprava je razglasila, da bo s 15. t. m. začasno opuščenih več vlakov. Vzroki tega pa so, kakor pravi železniška uprava, ti-le: Sosednje države so zaradi razmer morale opustiti več vlakov, zaradi česar so izgubljene tudi zveze teh vlakov z našimi. Tovorni promet pri nas se je tako povečal, da železniška uprava vsega osebnega in tovornega prometa ne zmore več. Zaradi vseh teh vzrokov bo začasno opuščenih več vlakov. Kakor hitro pa se bodo razmere popravile, bodo znova uvedeni.

ZA NAŠE BOLNIŠNICE

Kredit za naše bolnišnice odprti! Zdi se, da bo zdaj škandala naših bolnišnic konec! Kakor poročajo iz Belgrada, je finančni minister zdaj podpisal odlok, s katerim odpira potrebne kredite za naše bolnišnice. Za kirurški paviljon v Ljubljani je odprti 785.000 dinarjev, za državno bolnišnico v Ljubljani 3.318.000 din, za žensko bolnišnico 140.000 din, za babiško šolo 15.000 dinarjev, za umobolnico na Studencu 937.000 dinarjev, za umobolnico v Novem Celju 280.000 dinarjev, za zdravilišče v Topolšnici 650.000 dinarjev. — Hvala Bogu, da se je to zgodilo. Ko pa bi se bilo to nakazalo že pred pol leta, bi bile razmere zdaj že urejene, medtem ko bo ta denar zdaj polovico manj zalegal.

Cenj. naročnike prosimo, da se poslužujejo položnic, katere smo pri-ložili novoletni številki Slov. del.

Naša borba - naša rast

Okrožje Jesenice

DELAVSKO-SOCIALNI TEČAJ

Napovedani delavski socialni tečaj, ki ga je priredila Delavska zbornica v Ljubljani za nedeljo, dne 19. t. m. ob 9. uri dopoldne, je kar najlepši uspel. Kljub temu, da je bilo na ta dan in ob tej uri na Jesenicah več prireditvev in celo 2 tečaja nam tovariškega pokreta, se je delavskega tečaja udeležilo 137 delavcev, ki so pazno sledili izvajanjem 4 govornikov. Tovariš Langus Jože iz Ljubljane je govoril o naših delavskih organizacijah, tajnik Delavske zbornice g. Andrej Hafner pa o naši Delavski zbornici. Oba ta govornika sta se morala v svojih govorih nekoliko omejiti, ker sta še dopoldne odpovala z vlakom na enak tečaj v Kranju. Gospod Smersu Rudolf je govoril o naši socialni zakonodaji. Predavatelju se je poznalo, kako vsestransko obvlada to široko polje naše zakonodaje. Predsednik naše podružnice, tov. Franc Rajner pa je govoril o delavstvu visoke Gorenjske. Želimo in upamo, da bo tečaj obrodil bogate sadove. Izrekamo toplo delavsko zahvalo Delavski zbornici in vsem tovarišem govornikom. Delavsko zbornico prosimo, da bi nam še večkrat omogočila tako koristno prireditev.

NAŠ LETNI OBČNI ZBOR

V nedeljo, dne 26. t. m. ob 10. uri dopoldne se vrši v veliki dvorani Krekovega doma IV. redni letni občni zbor podružnice ZZZD na Jesenicah in jeseniškega okrožja ZZZD. Članstvo se poziva, da se občnega zbora v interesu organizacije in v lastnem interesu polnoštevilno udeleži. Na svidenje!

Celje

Brezposelni delavci so se letos zanesli, da bodo njih članske pravice ostale v celoti obvarovane za čas orožnih vaj, kakor je bilo objavljeno tudi od Okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Pri podeljevanju podpor na Borzi dela pa se čas, ko ga je delavec prebil na orožnih vajah, ne šteje med prispevne dni. Tako so ti siromaki dvakrat udarjeni. Upravo Javne borze dela v Ljubljani zato vljudno prosimo, da se postavi na isto stališče kakor OUZZD, da se uslužbencu čas, prebit na orožnih vajah, šteje med prispevne dni. Tak sklep bi bilo nujno potreba storiti takoj, da se vsaj malo pomore tistim, ki so po dolžnosti za domovino bili prisiljeni zapustiti delo in družine ter zaslužek opustiti za blagor domovine. S tem bi se tudi najlepše gojil domovinski čut, da delavec ne bo čutil samo udarcev, ampak tudi priznanje.

Vuhred

Podružnica Vuhred javlja vsem tovarišem, organiziranim in še neorganiziranim, da se bo vršil članski sestanek, obvezen za vse tovariše, ker so na programu zopet važne zadeve, kakor n. pr. volitve novega odbora, da se točno in brez vsakega nesoglasja izberejo najboljši in najposobnejši člani, od katerih je odvisen procvit našega pokreta. Sestavila se bodo pravila za podporni fond, v katerega se bo zbiralo razne prispevke. In kar je najvažnejše, da se v nezgodah, nesrečah in raznih neprilikah nudi delavcu za prvo silo denarna pomoč.

Sicer je treba tudi omeniti, da se nekateri delodajalci jezijo na dopisnikarja. Da, celo grozijo, naj se nikar ne predrzne koga omeniti z imenom v listu »Slovenskem delavcu«. A za odgovor naj bo, da se to sicer še ni mnogokrat zgodilo, oziroma malokdaj, da pa še najbolj zaležejo takšne zgodbe, katere pridejo lahko kar na lepem med javnost z imenom delodajalca. Ako je prizadetemu kaj za čast, naj se tudi tega drži in naj samo pogleda malo globlje ter preštudira, kaj mu veva vest!

Občni zbor se bo vršil 22. februarja 1941 v prostorih gostilne Zgerm ob pol devetih. Pridite vsi!

Tržič

Delavski socialni tečaj, kateri se je vršil preteklo nedeljo v Rokodelskem domu v Tržiču, je prav lepo uspel. Udeležba in živahno poseganje v debato je pokazalo, da je bil tečaj zelo potreben in je želeli, da se še večkrat priredi. Tečaj je vodil predsednik DZ g. Jonke. O socialni zakonodaji in Delavski zbornici je govoril gospod Križman ter je delavstvo z zanimanjem sledilo in pritrjevalo besedam govornika. Strokovne organizacije pri nas in drugod je orisal tov. Golob. Primerjava držav, kjer je delavstvo zavedno in išče zboljšanje v strokovnih organizacijah, ter držav, koder so delavci izkoriščani in popolnoma nezaščiteni, vse to so udeleženci z odobravanjem poslušali. Na-

zadnje je spregovoril še predsednik tržiške podružnice tov. Dacar o razmerah med tržiškim delavstvom in organizacijami, na kar je bil zaključen prvi delavski socialni tečaj.

Kolektivna pogodba čevljarških pomočnikov je bila predložena »Združenju obrtnikov« v Tržiču. Pričakujemo, da bo prišlo v kratkem do pogajanj. Čevljarške pomočnike opozarjamo, da naj se nikar ne pustijo begati od raznih ljudi, ki imajo druge namene, kot izboljšanje njihovega položaja. Podprite borbo ZZZD s pristopom, pa bo siguren uspeh!

Mislinja

Vkljub že pred časom započete akcije za zvišanje mezd, podjetje še vedno ni pripravljeno pristopiti k tozadevnim razgovorom. Podjetnik se na vse kriplje otepa povišanja in pri tem poudarja, da imajo delavci daleko višje mezde od minimalnih s tem, ko prejmejo različne deputate. Kako je s temi deputati, je nam delavcem vsem znano, znano pa je tudi Centrali ZZZD, ki bo znala v tem primeru zavzeti svoje stališče. Delavstvu naročamo, naj bodo disciplinirani, naj opravljajo svoje posle nemoteno in s pridnostjo dalje, da bi tako dokazali upravičenost svojih zahtev, ki se bodo pač morale tudi urediti za delavstvo ugodno.

V nedeljo, dne 2. februarja — na Svečnico — se vrši občni zbor naše podružnice. Dolžnost prav vsakega člana je, da se tega občnega zbora sigurno udeleži. Poročal bo delegat Centrala o vseh tekočih zadevah in pa o delu ZZZD.

Dolenja vas

Naša podružnica bo imela v nedeljo, dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne občni zbor, na katerem bo polagala račune za preteklo poslovno leto. Vsi vemo, da je bilo to leto zaključeno prav za prav z uspehom, vendar pa bi bilo lahko bolje, ako bi se vsi člani zgrnili k sodelovanju. Marsikatero vprašanje bi se še lahko rešilo. Zato glejmo, da bomo na prihodnjem občnem zboru pokazali z veseljem na delo, ki se nam v bodoče obeta. Pridite prav vsi in točno!

Grosuplje

Z ozirom na porast draginje je naša organizacija pri vodstvu tovarne zaprosila za zvišanje delavskih mezd. Podjetje se je izgovarjalo na razne stvari, ki so odločilne za dovolitev zvišanja, kar je organizacija vzela na znanje in tudi pokazala na tozadevne predloge tovarne. Ker pa na ponovne odloge nismo mogli več pristati, in pa, ker smo dobili tudi negativne odgovore, smo bili prisiljeni, da smo potem Centrala zaprosili za poravnalni postopek. Ta poravnava se je vršila dne 20. t. m. v prostorih občine Grosuplje. Na razpravi se je ugotovilo, da misli podjetje uvesti v skoro vseh oddelkih podjetja sistem akordov. Ta sistem naj bi podjetju doprinesel več storitve in seveda, kar je glavno, tudi več dobička, na drugi strani pa delavstvu dal možnost večjega zaslužka. Podjetje ima dovolj dela za več mesecev naprej in je, po izjavi g. ravnatelja, preteklo poslovno leto delo radilo zadovoljive uspehe, vslod česar bi podjetje prav za prav lahko ugodilo delavskim zahtevam.

Na razpravi pa ni prišlo do sporazuma. Zastopniki podjetja niso imeli od upravnega odbora pooblastila, da bi se zamogli pogajati za zvišanje mezd, oz. da bi zamogli ugoditi delavskim zahtevam. Podjetje je osnovalo za delavstvo lasten konzum, kjer bodo delavci prejimali življenjske potrebščine po nekoliko nižani ceni.

Ker na ta način ni bilo moči priti do uspešnega zaključka, se je za to določil datum 11. februarja za drugo poravnalno razpravo. Med tem časom bo podjetje izvedlo bilanco, na podlagi katere bo potem ugodilo delavskim zahtevam.

Člani! V nedeljo, dne 26. t. m. ob 3. uri popoldne se vrši za vse članski sestanek v prostorih gostilne Goršič. Dolžnost vsakega je, da se sestanka gotovo udeleži. Naredimo enkrat konec nesramnim govoricam, v katerih se zlasti odlikuje delavka, katero vsi poznate in katera bo morala hočeš-nočeš, čeprav z nejevoljo priznati, da je bil plod njenih podtikanj in laži le ta, da se je sama osovražila pri vseh, kateri so poštteni in pridni delavci.

Sestanek bo zlasti važen za tiste, ki so morali biti v preteklem času vsled popravil v tovarni brez dela, ker se jim bo ob tej priliki izročila podpora.

Litija

V soboto 11. t. m. se je vršil v dvorani Stavbah sestanek naše podružnice ZZZD. Sestanek je bil dobro obiskan. Vodil ga je tov. Prebil Ivan st., ki je uvodoma poudarjal potrebo po del. strok. organizaciji. Ugotavljal je, kako težko je da-

našnje stanje litijskega delavstva. Obljubil je, da bo storil vse, da se zaostala brezposelnost podpora od Borze dela delavcem nakaže. Bičal je napake nekkih zaupnikov, ki svoje posle vršijo posamezno, brez vednosti ostali zaupnikov in delavcev.

Kot zastopnik Centrala ZZZD je govoril tov. Pirih Milko, ki je z lepim nastopom in prepričevalno besedo naredil na navzoče ugoden vtis. Predaval je o strokovnih pokreth med slovenskim delavstvom.

Po predavanju se je razvila zanimiva debata, v katero je posegel tudi delavski zaupnik tov. Podlipnik, ki pa je bil v svojih izvajanjih nekoliko preveč tendenčen, ko nikakor ni mogel prikriti svojega čutenja do marksističnih pokretov, ki so bili zaradi svojega razdiralnega in protidržavnega dela razpuščeni.

Sestanek je trajal skoro dve uri, uspeh je zadovoljiv!

Murska Sobota

Dne 29. januarja 1941. ob 5. uri popoldne se vrši občni zbor podružnice ZZZD v Murski Soboti. Ta dan bo polagala naša podružnica obračun enoletnega delovanja svoje plodonosne borbe za koristi naših delavcev. Tega dne bomo ustanovili tudi posebni podružnici za naše grdobene delavce in pa za delavce perila, tako da bo v bodoče Sobota imela že kar tri podružnice ZZZD. Vabimo na občni zbor vse prijatelje našega delavstva, za člane podružnice je pa udeležba obvezna.

OKROŽJE ZZZD V MURSKI SOBOTI

Delavstvo naše Krajine se je zadnje čase v toliki meri zbralo okoli naše ZZZD, da smo že v Soboti bili prisiljeni ustanoviti več podružnic. Tudi centrala ZZZD je uvidela velik razmah našega pokreta in je ustanovila v Soboti posebno okrožje ZZZD za Prekmurje in bližnje Štajersko. V nedeljo 26. jan ob 9. uri dopoldne se zberejo v Soboti v prostorih soboške podružnice vsi delegati v poštevi prihajajočih podružnic, kjer se bo izvolil odbor okrožja. To bo zapet važen mejnik v zgodovini našega delavskega pokreta, kar vse kaže, da napredujemo in da smo na pravi poti.

Ljubljana — gradbeni

POROČILA GRADBENE ZVEZE

Strokovna zveza gradbenega delavstva ZZZD, dobro se zavedajo odgovornosti, katero je prevzela za zaščito interesov gradbenega delavstva, dela s polno paro, da stori za svoje članstvo čim več koristnih ukrepov.

V ta namen je sklicala prejšnjo nedeljo sejo zastopnikov gradbenih podružnic in odsekov. Prišli so zastopniki gradbenega delavstva iz vseh večjih centrov Slovenije. Prišli so tovariši iz Maribora, Celja, M. Sobote, Jesenic, Vrhnike itd. Vsak je povedal svoje mnenje ter iznesel svoje predloge, katerih se mora držati predsedstvo pri bodočih pogajanjih z gg. stavbeniki. Sprejetih je bilo več važnih sklepov in določenih več resolucij.

Navzoči odborniki so se zlasti pritoževali proti birokratičnemu postopanju Borz dela ter je bil poslan Centrali ZZZD predlog za izboljšanje razmer v tej ustanovi.

Govorilo se je o novi tarifni lestvici, katero bo zveza predložila delodajalskim organizacijam. Zveza se je postavila na stališče, da se morajo plače zvišati v isti višini kakor raste draginja. Po indeksu cen naj se plače avtomatično zvišujejo brez posebnih pogajanj in konferenc. Čim cene življenjskih potrebščinam poskočijo za pet točk, se mora plača za isto vsoto zvišati. Ta sistem je najbolj pravičen in enostaven.

Ni nobenih znakov, da bi draginja popustila ter da bi se razmere izboljšale. Zato mora gradbena zveza budno paziti, da njeno članstvo ne bo preveč prizadeto. V ta namen bo sklicala zveza v prihodnjih dneh velik shod gradbenega delavstva v Ljubljani, kjer se bo predstavila delavstvu z programom in načrtom za delo v novem letu.

Novo Celje

ZVIŠANJE PREJEMKOV DNEVNIČARJEM UMOLBOLNIC

Kdor je zasledoval naše intervencije glede na odpomoč težavnega položaja dnevničarjev v drž. umobolnicah, ta bo razumel, kako težko je v takih slučajih priti do uspeha. Zveza združenih delavcev si je z vsemi močmi prizadevala, da bi tem delavcem oz. uslužbencem zvišala njihove plače. Kdor razmere pozna, ta ve, da so ti uslužbenci v položaju, ki jim ne dovoljuje umreti ne živeti človeka dostojno življenje. Cel mesec prejme toliko plačo, da si v najboljšem slučaju v sedanjih draginjah lahko privoščijo n. pr. ene čev-

lje. Kje pa so drugi potrebščine, ki niso nič manj važne?

Ceprav smo vedno poudarjali težavnost takšnega stanja na merodajnih mestih in zahtevali rešenja, tega rešenja ni hotelo biti. Nedavno pa smo prejeli od ministrstva socialne politike v informacijo odlok, s katerim se dovoljujejo vsem dnevničarjem draginjske doklade, in sicer takole:

Delavcem - dnevničarjem v prvem draginjskem razredu 4.— din dnevno, delavcem v drugem drag. razredu 3.— din dnevno in delavcem v tretjem draginjskem razredu 2.— din dnevno.

Kako naj si uslužbenci umobolnic s tem zneskom odpomorejo vpricho današnje draginje, naj vsak sam presodi!

Majšperk

Ker se je delavstvo zaposleno v tovarni Strojil in Vunateks v Majšperku zganiilo in zahtevalo za se zakonite pravice, to je bolniške tedne in določeno minimalno mezdo, kakor tudi nadure, je podjetje kot reakcijo na to začelo odpustiti delavstvo z motivacijo, da je pomanjkanje dela. Ker se je delavstvo zavedalo, da brez organizacije ne bo moglo uspeti, se je tudi organiziralo v svoji strokovni organizaciji Zvezi združenih delavcev. Podjetje radi delavskih zahtev odpusča v prvi vrsti tiste, ki so zaslužka najbolj potrebni, to pa iz razloga, da bi delavske vrste na ta način razbilo. Ker je pa v Majšperku precejšnje število socialno dobro čutečih ljudi, se je ustanovil odbor za podpiranje teh delavcev, ki bo zbiral v krogu svojih dobrotnikov darila, da omogoči tistim, ki si iščejo zakonitim potom svojih pravic in ki so vsled tega vrženi na cesto vsaj delno odpomoč. Odbor za podpiranje teh siromakov se obrača na vso slovensko javnost, da mu pri tej akciji priskoči na pomoč, da bo delavstvo zamoglo v svoji pravični borbi vzdržati do končne zmage. Prispevki v denarju ali naravnih naj se blagovolijo poslati na naslov: Odbor za podpiranje brezposelnih delavcev v Majšperku, ali pa na organizacijo ZZZD, podružnica v Majšperku. Vsak, tudi najmanjši dar bo dobrodošel.

Naše nove postojanke

NOVA PODRUŽNICA ZZZD NA BLEDU

Po daljši pripravi se je v nedeljo, dne 19. januarja ustanovila tudi na Bledu podružnica naše organizacije. Ustanovni občni zbor se je vršil v Prosvetnem domu na Bledu. Na občnem zboru je zastopal okrožje in pozdravil novo podružnico predsednik okrožja tov. Franc Rajner. Zbora se je udeležil tudi tajnik sosedne podružnice v Gorjah. Za predsednika nove podružnice je bil izvoljen tov. Pintar Lojze. V odboru so še: Zupan Janez, delavec v tovarni verig v Lescah ter Marolt Franc, trg. pomočnik na Bledu. Novi podružnici želimo najlepšega uspevanja in da bi mogla kar največ koristiti svojemu članstvu.

RIBNICA

Čudno se sicer sliši gornji naslov, ko smo toliko časa spali spanje »nepravičnega«. Nepravičnega pa zato, ker je bilo nam vsem delavcem v škodo, da smo svojo podružnico pustili toliko časa v nemar. Ker je gotovo, da odslej naprej ne sme tako več iti, smo se delavci zbrali, da energično pristopimo k novemu delu za koristi in pravice delavstva v Ribnici pod okriljem ZZZD. Vršil se bo zato v nedeljo, dne 26. t. m. občni zbor ob 9. uri v prostorih Prosvetnega društva v Ribnici.

Delavci! Udeležite se našega občnega zbora in pristopite v našo organizacijo! Poročal bo zastopnik Centrala, ki nam bo vtil novega poguma za naše nadaljnje delo.

NOVA ŠTIFTA

Tudi v našem kraju se je v nedeljo, dne 19. t. m. ustanovila podružnica ZZZD. V gostilni Golob se je vršil dobro obiskan ustanovni sestanek, na katerem je poročal v imenu Centrala strokovni tajnik tovariš Jan. Navzoči lesni delavci so z zanimanjem in odobravanjem sledili njegovim izvajanjem in so po dokončanem referatu izvolili pripravljalni odbor, ki bo vodil posle podružnice do ustanovnega občnega zbora.

Pa tudi drugje v Zadrebki in Savinjski dolini se ZZZD dobro razvija. Lesni in gozdni delavci kakor tudi splavarji v teh dolinah so spoznali, da samo ta organizacija more in hoče ščititi delavske interese.

LIBOJE

Tu se je vršil v soboto, dne 18. januarja 1941 popoldan sestanek delavstva Keramične tovarne, za ustanovitev krajevne skupine ZZZD. Sestanek je vodil G. Kuder, banovski svetnik, govorili pa so: zastopnik centrala ZZZD Peter Rozman, zastopnik ZZZD Griže, zastopnik ZZZD Zabukovca in Arnshek Jože ter starešine zaupnikov v Keramični tovarni. Sestanek je bil prav živahen, saj se ga je udeležilo (Nadaljev na 4. str.)

Viničarji v boju za obstanek

Svet v frontah

V dneh 5. in 6. jan. t. l. se je vršil pri nas strokovno-organizacijski tečaj, ki je vsestransko lepo uspel. Udeležili so se ga vsi vabljeni funkcionarji podružnic Strokovne zveze viničarjev ter Strokovne organizacije delavcev iz Ljutomerja in Murke Sobote. Predavatelji so bili: tov. Mastinšek, Rozman Peter, Kosič Janez, Rozman Rudolf in Košnik Jožef. Razen tega sta bili še dve važni predavanja o »mallem gospodarstvu«, predavatelj g. inženier Anton Greif, zastopnik kmetijskega oddelka kr. banske uprave, in o »Vinarstvu«, predavatelj sreski kmetijski referent gospod Lipovec, ki je tudi ob otvoritvi tečaja v imenu sreskega načelnika prireditelj prav toplo pozdravil z željo čim večjega uspeha.

Predavalno se je: »Namen strok. organizacije« — »Viničarski red« — »Uredba o minimalnih mezdah« — »Poslovanje v organizaciji« — »Socialna zakonodaja« — »Delavske ustanove« — Program katoliške strokovne organizacije.

Dne 5. jan. t. l. ob 7. uri zvečer se je v prostorih Viničarskega doma vršila plenarna seja zastopnikov podružnic Strokovne zveze viničarjev. Na dnevnem redu je bilo: I. Zvišanje mezd, II. Uzakonitev socialnega zavarovanja viničarjev, III. Obvezni prispevek viničarjev za svojo stanovsko organizacijo. IV. Uzakonitev minimalnih mezd za poljedelsko delavstvo. Po vsestranskem premotritvanju dejanskega položaja, ki je za viničarje obupen, so se sprejeli važni sklepi, ki so vneseni v posebno resolucijo, katere se je odposlala g. banu ter drugim merodajnim faktorjem z zahtevo, da se viničarjem v naših pasivnih krajih čimprej pomaga.

V resoluciji se ugotavlja, da je eksistenčni položaj vedno slabši, naravnost katastrofalen. Dejstvo, da smo viničarji in poljedelski delavci že tretji mesec brezposelni in še bomo do meseca aprila, je pognalo delavstvo v sedanji obupni položaj, katerega rešitev je nujna in neodložljiva.

Strokovna zveza viničarjev ZZD v Ljutomeru je kot predstavnica viničarskega stanu v svojih resolucijah z dne 10. septembra in 10. novembra 1940 pravočasno

opozorila javnost na usodne posledice ter nakazala način, kako naj se problem reši. Žal se naši predlogi niso upoštevali.

Nujno potrebno je predvsem zvišanje mezd viničarjem na višino, ki smo jo predlagali v svoji resoluciji z dne 10. novembra 1940. Vinogradništvo kakor kmetičko gospodarstvo tako zvišanje prenese. Če so se minimalne mezde za industrijsko delavstvo zvišale za 100%, upravičeno zahtevamo isto tudi mi.

Vinogradniki se izgovarjajo, da bodo mezde dvignili takrat, ko jih bo v to prisilila oblast z zakonito odredbo.

Velik del krivde siromašnih razmer je v skrajno pomanjkljivem socialno-zdravstvenem skrbstvu. Zasluge viničarjev ni nikdar niti zadoščal dejanskim eksistenčnim potrebam, primernim za viničarski stan. Trikratno gorje pa je v takih družinah, kjer je bolezen. Razmere, kakršne so, silijo, da se nemudoma izvede socialno zavarovanje za bolezen, onemoglost in starost. Dohodki Viničarskega sklada, ustanovljenega pri kr. banski upravi, so malenkostni proti dejanskim potrebam. Zato naj se pritegne k izvedbi socialnega zavarovanja viničarjev še druge ustanove ter naj tvori Viničarski sklad le bazo za zagradno socialnega zavarovanja viničarjev. Viničarski sklad naj se spremeni v posebni oddelek splošnega socialnega zavarovanja viničarjev v zvezi s § 6, odst. 1. zakona o zavarovanju delavcev, banska uprava in njena socialna zdravstvena služba pa naj to zavarovanje s svojimi sredstvi podpre.

Organizirani viničarji se bore za zboljšanje ekonomskega in kulturnega položaja viničarjev istočasno v korist neorganiziranih viničarjev, ki sicer simpatizirajo z organizacijo, imajo od nje koristi, toda se aktivno v njej ne udeležujejo ter za organizacijo tudi nič ne prispevajo. Vendar organizacija kot taka s svojim delom koristi celotnemu stanu kot njegova korporacija, ublažuje položaj in nasprotja, družijo celotni stan v eno skupnost. Vse njeno ogromno delo zahteva velikih finančnih žrtev, za kar bi morali doprinesati žrtve prav vsi viničarji. Te je mogo-

če izvesti tudi brez tega, da bi bil viničar prisilno organiziran. Svoboda organiziranja mora ostati tudi vnaprej. Zato naj se izda dopolnilna uredba vin. reda z določilom, po katerem bo moral vsak viničar prispevati gotov znesek za svojo stanovsko organizacijo.

Z ozirom na te ugotovitve, se naproša g. ban, da:

1. Določi višino minimalnih mezd pod tč. f, § 6 uredbe vin. reda po prognozi, ki smo jo predložili z resolucijo z dne 10. novembra 1940. Te minimalne mezde morajo stopiti v veljavo že pred pričetkom spomladanskega dela.

2. Kr. banska uprava naj uzakoni s posebno novelizacijo minimalne mezde za poljedelsko delavstvo ter izrabi pooblastilo iz § 35 uredbe o minimalnih mezdah za poljedelsko delavstvo.

3. Država, kakor kr. banska uprava, naj da primerno podporo, odnosno da finančno možnost Prevodu v Ljubljani, da dobe viničarji po znižani ceni za zimsko prehrano potrebno zrnje ali moko. Res nujno potrebnih je 75% družin, predvsem v Halozah in okraju Ormoža, kakor tudi po drugih krajih. Ker viničarji zaradi brezposelnosti pozimi nimajo denarja, da taka živila odplačajo, naj se odloči tako, da bodo lahko to odslužili z javnimi deli po občinah. Družine, ki pa nimajo delazmožnih oseb, naj dobe živež brezplačno.

4. Skliče naj se čimprej anketa predstavnikov viničarjev, vinogradnikov, Delavske zbornice, Zveze združenih delavcev, kr. banske uprave in OUZD za izvedbo socialnega zavarovanja viničarjev.

5. § 38 uredbe vin. reda naj dobi sankcije ter se doda, da mora vsak viničar plačevati poseben prispevek za svojo stanovsko org. Strokovno zvezo viničarjev ZZD v Ljutomeru v višini 20 din letno na vsak ha površine vinograda, kjer je v službi. Ta znesek plača vinogradnik po predpisu občne upravne oblasti prve stopnje ter ga potem vračuna viničarju pri izplačevanju mezd.

6. Da se takoj pristopi k realizaciji naših resolucij, poslanih na kr. bansko upravo z dne 10. sept. in 10. nov. 1940.

Nakaznice za moko in kruh

Lanskoletna izredno slaba letina pšenice je povzročila, da je nastalo pomanjkanje pšenice in pšenične moke v državi v toliko, da za vse mesece do nove letine ne bomo imeli dovolj pšenice za lastno porabo. Razumljivo je, da zaradi tega iz naše države nismo izvozili prav nič pšenice, nasprotno precej pšenične moke smo uvozili iz Slovaške. Verjetno je, da bo država uvozila še nekaj pšenične moke iz Slovaške, kakor tudi nekaj pšenice iz Poljske. Vse to pa ne bo zadoščalo za tako prehrano prebivalstva v vsej državi, kakor smo bili navajeni v prejšnjih letih. Zato so prišla tudi že navodila za peko kruha, mešanega s koruzno moko. Koruze smo namreč letos pridelali več kakor navadna leta in bomo zato mogli pokriti primanjkljaj pri pšenični moki z večjo porabo koruzne moke.

Za Slovenijo so te razmere še posebne-ga pomena in dosedanje delo banovinskega prehranjevalnega zavoda je šlo v tej smeri, da zagotovi Sloveniji čim večje zaloge pšenice in pšenične moke. Ker pa moramo računati, da na obnavljanje teh zalog in na nove dovoze ne bo vplivala le potreba Slovenije, ampak še drugi činitelji, ki jih ne bomo mogli spremeniti, je upravičena skrb, kaj se bo zgodilo, če bomo napravljene zaloge prehitro porabili, novih pa ne dobili. Prevod tudi računa s tem in je zato zasnoval uvedbo kart za kruh in moko. S tem bi bila omejena možnost nakupa v poljubnih količinah, dano pa bi bilo jamstvo, da bi vsak potrošnik dobil nanj odpadajoči delež. Enaka in pravična razdelitev razpoložljivih količin je glavni razlog, ki je dovedel do tega, da bodo v vsej Sloveniji, kot edini banovini v državi, uvedene nakaznice za kruh in moko.

(Nadaljev. s 3. str.!)

okrog 60 delavcev, kolikor jih je pač šlo v lokal. Kljub oddaljenosti so keramičarji vztrajali do konca zborovanja. Živahno odobravanje govornikom je pokazalo, da je ZZD na pravi poti, po kateri naj trdno hodi v borbi za delavski stan in njegove pravice. Stvarne in resne razprave so pokazale, da je naš delavski stan na poti, ki odklanja demagoštvo.

Izvoljen je bil pripravljalni odbor, v katerega so bili izbrani sledeči tovariši: Jakob Ivan, Dosedla Avgust, Steble Gošper, Pajk Karol in Očepek Pepca. Sestanek se je končal v prijetnem in bratskem razpoloženju. Takšnih sestankov si še želimo! Odkrito besedo poštenim ljudem, pa bomo prijatelji in tovariši!

Pri vprašanju, ali naj se uvedejo nakaznice ali knjižice, je pri moki in kruhu odločilo dejstvo, da prav točno nadzorstvo nad razdelitvijo omogočajo le nakaznice. Količina, dovoljena s temi nakaznicami, je v skladu z zalogami, ki jih imamo in jih upamo še dobiti. S temi zalogami moramo izhajati do prihodnje letine. Prav glede na to je tudi delež določen za posameznega potrošnika razmeroma majhen. Imamo pa lahko zavest, da to, kar nam gre po nakaznicah, prav gotovo dobimo. Nakaznice za kruh in moko bodo stopile v veljavo že s prvim februarjem in se tiskajo ter deloma že razpošiljajo na občinske prehranjevalne odbore. Na osnovi teh nakaznic ima vsak odrasel potrošnik pravico na štiri kilograme moke ali testenin mesečno. Nakaznice same so razdeljene na večje oddelke, v katerih so enote 1 kg, ki pa je zopet razdeljen na manjše težnostne enote. Ker velja v naši banovini naredba, da je pri peki kruha treba mešati 40 delov krušne moke s 60 deli koruzne moke, veljajo nakaznice za moko istočasno tudi za kruh, ki pa je seveda napredaj le mešan s koruzno moko. Zato odgovarja na nakaznici 1 kg moke 3.33 kg mešanega kruha, ali odrasel potrošnik dobi na mesečno karto lahko 13.32 kg kruha. Za mlajše potrošnike do izpolnjenih šest let bodo določene nakaznice, ki dovoljujejo 2 kg moke na mesec ali nakup 6.64 kg kruha. Za mladino od 6 do izpolnjenega 14 leta so pa določene nakaznice, ki dovoljujejo 3 kg moke ali 9.99 kg kruha. Vsaka nakaznica ima še posebno glavo, na kateri bodo podatki potrošnika in žig trgovca ali občinskega prehranjevalnega urada, ki bo karto izdal. Brez te glave potrošnik pri trgovcu ali peku na odrezek ne bo dobil blaga. Nakaznice bodo delili občinski prehranjevalni uradi in tudi trgovci.

Nakaznico pa bo prejel potrošnik šele v primeru, ko bo podpisal pri trgovcu ali občinskem prehranjevalnem uradu obvezno izjavo, v kateri bo pošteno povedal zaloge moke. Če te zaloge ne bodo prevelike, bo potrošnik nakaznico tudi dobil. Nastane še vprašanje, kaj bo s tistimi, ki sami dovolj pridelajo? Za te je v splošno določeno, da tisti, ki imajo več kot pol grunta, nimajo pravice do nakaznic. Manjši posestniki bodo morali povedati, koliko so sami pridelali in koliko jim bo zmanjkalo in bodo dobili primerno količino nakaznic. Kontrola glede teh navedb bo zelo stroga in oblast ne bo dovolila, da bi dobro založeni potrošniki z napačnimi navedbami izkoriščali ugodnost kart.

V ta namen so določene tudi zelo stroge in hude kazni. Posebna ugodnost bo dovoljena še težakom in težkim delavcem. Ti bodo prejeli po 1 kg moke ali 3.32 kg kruha več na mesec.

Razdelitev kart bo šla seveda hitro izpod rok, saj bodo na primer v Ljubljani delili nakaznice na 214 krajih. Nakaznice pa ne bodo zastoj. Za vsako osebo bo veljala mesečna nakaznica 25 par. To je prvič nujno potrebno, ker nakaznic ni mogoče dobiti zastoj, ampak jih je treba plačati. Banovinski prehranjevalni zavod pa ne bo z nakaznicami delal dobičke. 10 par od prodajne cene nakaznice bodo dobili občinski prehranjevalni odbori, da bodo lahko vsaj deloma krili najnujnejše stroške poslovanja. Ostanek 3 pare od nakaznice pa bo pobiral Prevod, ki bo iz tega denarja dal vsakemu okrajnemu prehranjevalnemu odboru po 100 din zopet za kritje njegovih hujših tekočih stroškov. Upoštevati moramo namreč, da vsi ti odbori nimajo denarja.

Nakaznice seveda ne bodo prišle v poštev za nakup same koruzne moke, katero bomo še lahko kupovali v trgovinah, v poljubnih količinah. Nakaznice za moko in kruh veljajo namreč za pšenično in rženo moko, pšenični zdrob, testenine ter kruh in drugo pecivo iz pšenične in ržene moke, ali iz zmesi teh mok, (torej tudi za mešanico pšenične in koruzne moke, odnosno kruha iz te zmesi). Luksuzno pecivo ne bo na karte, prav tako za tujece predpis o kartah ne velja. Za nestalne goste v gostilnah, kavarnah, menzah in ljudskih kuhinjah bodo dobivali gostilničarji itd. posebne kontingente, ki se jim bodo preračunali po dosednji porabi. Zemelj ne bodo smatrali za luksuzno pecivo.

Koliko so ljudje brali v lanskem letu?

Kakor je razvidno iz poročila knjižnice Delavske zbornice, niso vojni dogodki po svetu prav nič motili naših ljudi, da ne bi v miru brali dobrih knjig. Nasprotno, prav v njih so iskali uteho v teh nemirnih časih.

Knjižnica Delavske zbornice v Ljubljani je izposodila lani 69.365 knjig, to je 9.583 več kakor v l. 1939. Večinoma se bere leposlovje, kajti znanstvenih knjig je bilo izposojenih samo 5468, čeprav ima knjižnična zaloga okrog 40% znanstvene literature. Vedno bolj berejo slovenske knjige — teh se je izposodilo 38.404, to je 8.346 več kakor v prejšnjem letu. Skoraj ves napredek gre torej v korist slo-

V preteklem tednu so boji na nekaterih bojiščih spet hudo narasli. Politično delovanje pa je v Evropi nekoliko popustilo, medtem ko je na ameriški polobli zavzelo velike obsege.

NEMČIJA — ANGLIJA

Na nemško-angleškem bojišču je bil začetek tedna miren. V drugi polovici tedna so prišli hudi nemški zažigalni napadi na London in Bristol, medtem ko so Angleži izvedli dosedaj najhujša dva napada na Wilhelmshaven in na razne nemške ladjedelnice ter pristanišča ob Rokavu. Podmorniška vojna je bila dokaj milejša in angleške izgube znatno nižje od prejšnjih tednov.

ITALIJA — GRČIJA

Na albanskem bojišču so boji nekam zastali. Slabo, zimsko vreme ovira delovanje. Italijani so v letalih zvozili v Albanijo močne okrepitve in so s protinapadi grško napredovanje večji del ustavili. Grki napredujejo le ponekod, korak za korakom in z bajonetnimi napadi. Italija je spet zamenjala svojega vrhovnega poveljnika v Albaniji. Na mesto generala Soddu-ja je stopil šef generalnega štaba general Cavallero, ki pripravlja za spomlad večjo ofenzivo.

ANGLIJA — ITALIJA

Na angleško-italijanskih bojiščih v Afriki in na Sredozemskem morju so boji trajali naprej. Na suhem oblegajo Angleži trdnjavo Tobruk in čistijo puščavo na široko in v globino. V Abesiniji so baje izbruhnili od Angležev podpirani upori domačinov. V Keniji so se Italijani umaknili nazaj do abesinske meje. Angleško letalstvo razvija silno delavnost nad vsem afriškim prostorom. Na Sredozemskem morju je prišlo do bitke med angleškimi vojnimi ladjami in nemškimi letali. Izgube: en italijanski rušilec potopljen, ena angleška križarka potopljena, 1 angleški rušilec in ena nosilka letal poškodovana, 12 nemških bombnikov sestreljenih. Angleži so izvedli bombni napad na nemško letališče Catania v Siciliji, kjer so zažgali 40 letal, nemški bombniki pa so napadli Malto, kjer so ponovno poškodovali angleško nosilko letal, a so izgubili 10 svojih bombnikov.

ANGLIJA — TURČIJA

Vankari v Turčiji so bila posvetovanja med angleškimi in turškimi generali o najboljšem načinu sodelovanja za primer, če bi spomladi nemške čete hotele skozi Bolgarijo napasti Grke, ali celo skozi Turčijo korakati v Palestino, ali pa do petrolejskih vrelcev v Iraku (Mosul).

BOLGARIJA

Na političnem polju je treba omeniti pomirjevalne izjave bolgarskih ministrov, ki so dejali, da ni nevarnosti, da bi bila Bolgarija potegnjena v vojno. Na drugi strani je pa potrebno omeniti izjavo sovjetske vlade, češ, da se z njo ni niti Nemčija, niti Bolgarija pogajala za prihod nemških čet v Bolgarijo, ali njihov prehod skozi Bolgarijo. To pomeni, da je to vprašanje sicer še v zraku, a da ni bilo še predmet nobenih zaključkov.

AMERIKA

V Ameriki so Roosevelt, zunanji minister Hull, vojni minister Stimson in mornariški minister Knox zaporedno v daljših govorih izjavili, da je dolžnost Amerike, da brez ozira na denarne žrtve z vsemi silami pomaga Angliji, češ, da bo takoj Amerika na vrsti, kakor hitro bi se državam osišču posrečilo vreči na kolena angleški imperij. Poudarjali so, da je pomoč nujno potrebna, da mora hitro priti. Nemško časopisje je stališče Amerike ostro obsodilo, a pripominja, da bo Nemčija Anglijo odločilno napadla še v prihodnjih 6 mesecih, ko ameriške pomoči še ne bo. Tako bo Amerika prišla prepozno, pišejo nemški listi, medtem ko angleški tisk trdi, da bo Anglija vzdržala še tako hude udarce, dokler ne pride ameriška pomoč, ki bo razvoj vojne preusmerila ugodno za angleški imperij.

venske knjige. Srbohrvatskih knjig je izposodila knjižnica 1872 (400 več), nemških 28.488 (851 več), drugih jezikov 631 (12 manj). Novih članov se je vpisalo v knjižnico 800.

Prav tako lepo je napredovala knjižnica Delavske zbornice v Mariboru, ki je izposodila lani 40.338 knjig (6.361 več kakor v l. 1939), od tega znanstvenih 1621 (430 več), slovenskih 19.516 (4.330 več), srbohrvatskih 950, nemških 19.735, v drugih jezikih 137. Novih članov se je vpisalo 622.

Obe knjižnici sta torej v enem letu izposodili 109.723 knjig — vsekakor lepa številka za delavski knjižnici.